

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hšt. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Štev. 5.

V Mariboru, dne 1. februvarja 1900.

Tečaj XXXIV.

Taki so!

Spodnještajarski Slovenci živimo v hudem boju z nemškimi prenapeteži, ki prebivajo po naših krajih. To je dejstvo, to se ne da utajiti. Toda krivo bi bilo, ako bi kdo sodil, da se Slovenci bojujemo proti spodnještajarskim Nemcem, torej brez vsake izjeme. Ne, naš boj velja samo onim spodnještajarskim Nemcem, ki so nasprotniki naše vere, našega jezika in našega domoljubja. Mi nismo torej sovražni Nemcem, ampak le krivim nazorom in načelom nekaterih spodnještajarskih Nemcev. Kajti vsi oni spodnještajarski Nemci, ki spoštujejo našo vero, naše narodne pravice in naše avstrijsko domoljubje, so naši prijatelji. Do njih nimamo nobenega nasprotstva. Žal, da je takih le malo.

Da pa se bojujemo proti onim Nemcem, ki so nasprotni našim temeljnim načelom in našim najdragocenejšim vzorom, to je naravno in pravično. Da ta boj izvajamo v politiki, gospodarstvu in družabnosti, tudi to je naravno in pravično. Sovražnik se mora napasti z vsemi dovoljenimi sredstvi. V zadnjem času so začeli ti Nemci občutiti posledice boja, katerega so sami zakrivali. Shod Slovincem nasprotnih trgovcev v Mariboru dne 15. januarja bil je gromoglasni: joj! ki se jim je izvil iz ranjenih prs.

Mislili smo, da bo po tem shodu začela nam sovražna nemška stranka iskati potov, na katerih lahko hodi mirno z nami Slovenci in s pametnejšimi nemškimi sobraty na Spodnjem Štajarskem. Toda motili smo se. Ni dovolj, da so nam dosedaj zanikali

vse naše narodne pravice, da so zasramovali našo vero, da so blatili naše duhovništvo, sedaj so začeli žaliti tudi naše avstrijsko domoljubje. Mariborski nemški list, glasilo vseh onih Nemcev, ki nam Slovincem nikdar niso bili le za trohico pravični, je v šte. 8 letošnjega leta priobčil pogovor, kako se avstrijski Nemeč pogovarja z materjo Germanijo. Evo nekaj mest iz tega pogovora:

Avstrijski Nemeč, list ga imenuje Mihel, pravi Germaniji: «V tej hiši (v Avstriji!) ne stripaj več! . . . Ali me ne moreš, draga tetka (Prusija!), sprejeti v svojo družino?» In Germanija (Prusija) odgovarja nemškemu Avstrijcu: . . . «Bodi uverjen, da bom Ti vedno topla zagovornica! . . . Če se ti ne dopade (v Avstriji!), poberi svoja šila in kopita in pridi k nam (v Prusijo!). Brez ropota ne bo šlo. Pa če ti bodo branili (iti v Prusijo), tedaj porabi svoje močne roke, da se s silo (!) iztrgaš (Avstriji).» In nazadnje poljubi Germanija avstrijskega Nemca Mihela ter mu zakliče: «Na svidenje v Berlinu, in potem se ne ločimo več!» Kot konec stoji zapisano: «Mihel pa je bil vesel svoje tetke (Prusije) in še danes upa na skorajno svidenje, po katerem ne bo več ločitve!»

Mi si nočemo beliti glave, zakaj državni pravdnik ni zaplenil tega za vsakega Avstrijca žaljivega sestavka. On že ve, kaj zahtevajo postave in kaj ne. Toda tudi Avstriji in avstrijskemu cesarju zvesti Slovenci vemo, kaj je naša dolžnost nasproti listu, ki tako piše in nasproti stranki, za katero list piše. Kakor v verskih in narodnih stvareh, tako tudi v domoljubnih stvareh ne poznamo nobene

sale. S takim listom in s tako stranko mi nočemo nobenega premirja. Mi ne bomo napadali pravičnih in poštenih Nemcev, a stranki, magari če je tudi nemška, ki izdaje zraven vere in naših pravic tudi Avstrijo, katero mi ljubimo in za katero so najboljši sinovi slovenskega naroda na tolikih bojiščih morali prelivati dragoceno kri, taki stranki ne moremo pripoznati pravice do obstanka. Slovenci, s stranko, ki tepta našo vero, naše narodne pravice in naše avstrijsko domoljubje, nobene zveze ne v politiki, ne v gospodarstvu ne v družabnosti!

Slovenska šola v Št. Ilju.

Prijetno, mirno življenje so vzivali v Št. Ilju v Slovenskih goricah, dokler ni prišel med nje Egon von Pistor. Od istega časa se je začel narodnostni prepir, in v Št. Ilju ni več pravega miru. V kraju, kjer ni toliko Nemcev po rodu, da bi jih ne mogel presteti na prstih, ustvaril si je Pistor s pomočjo svojih viničarjev in drugih odvisnih ljudi lastno nemško stranko, ki ga je vzdignila na županski stol ter mu podelila s tem nekako moč in nekaki upliv v Št. Ilju. Toda razumnejši ljudje, cvet šentiljske župnije, so ostali zvesti svojemu slovenskemu imenu ter niso hoteli plesati, kakor je godel Pistor na svojo nemško piščalko. Vsled tega nemštvo v Št. Ilju ni hotelo napredovati.

Takrat je Pistor obrnil svoj pogled na šentiljsko šolo. Cesar sam ni mogel doseči, naj bi dosegla šola. Toda razsodnejši Šent-

Listek.

Na jug!

Črtica s pota. — Avguštin Stegenšek.

(Dalje)

Ko je pustošil Atila, «šiba božja,» bogate pokrajine severne Italije, so se zatekli marsikateri Rimljani na blizu morskoga obrežja ležečo otoke. Tako je pobegnil na otok Grado škof oglejski, tako so tedaj dobili tudi beneški otoki svoje prve stanovalce. Stoletja so pretekla, predno so se iz tega revnega početka razvile Benedke v najbogatejše trgovsko mesto srednjega veka. Davno že so bili Benečanom otoki pretesni. Na hlodih, katere so sekali na slovenskem Krasu in zabijali v plitvo morsko dno, so stavili nove palače in cerkve. Odtod tudi značaj mesta. Kakor otoki rastejo po nekod hiše neposredno iz morja, ki v neštevilnih žilah in žilicah preprega celo mesto. Ni ga menda znamenitejšega prostora, kamor bi te ne popeljal čolnič. Pa tudi krasnih potlakanih trgov ne manjka, ne manjka tudi ozkih pešpotov in stez. Samo pazi, da ne greš zastonj! Zdaj moraš na levo, da prideš na mostič, katerih je blizu 400 razpetih nad zalivi, zdaj na desno, zdaj ozko med trinadstropnimi hišami,

da se dotikaš ob obeh straneh zidu, če opreš roki ob kolk, zdaj moraš morda celo nazaj, ker neha ulica med dvema zidoma tik morja. Ako hočeš hitro do cilja, glej ga gondolijera! Kako mehko se ziblje njegov črno-bojni čolnič na zeleni gladini! Za teboj pa stoji gondolijer. V obeh rokah drži vesla, ki ti pred očmi kopljeta v umazani vodi. Včasih ju vzdigne in zopet spusti, da pluskneto na gladko površje in porineta čoln še hitreje naprej. Kako spretno tu šviga! Ob voglu palač iz rezanega kamna ti smukne za las mimo, nikdar se pa ne ravsnje.

Kdo bi mogel opisati vsa čuda človeške spretnosti in umetnosti, ki so je vstvarile Benedke. Kaj more pokazati slika, koliko manj šele more dopovedati beseda! Čegavo pero bi moglo zabeležiti utis, ki ga napravi samo cerkev sv. Marka!

Ko stojiš na trgu pred njo, se ti zdi, da vidiš viseti pisano preprogo iz nebes. V širokih lokih hiti preddvorana mimo tebe, pod njimi te vabi petero vrat vstopiti v cerkev; pri dveh ožjih stranskih lokih pa se zasuče dvorana okoli oglov in spremlja cerkev ob straneh do poprečnega križvega debla. Zakaj cerkev je zidana v podobi enakokrakega križa. Te loke na pročelju veže zgoraj kamnita ograja, za katero je širok hodnik, da bi se lahko srečavala dva voza. Za hodnikom

pa se še enkrat povspne zid v petero, enako kakor spodaj, širokozaokroženih lokih, ki končujejo v šiljastih vrhah s kipi in višini; ob straneh jih obrobja listje iz kamna, iz listja pa rastejo doprsne podobe s pozlačenimi kronami na glavah. Znad tega slikovitega venca, spletenega iz kipov in rastlinstva, ti kimajo kakor sive pleše stiri pepelnate kupole in se čarobno spajajo s sinjim obnebjem. Izpod lokov pa ti pripovedujejo živobojni mozajiki o življenju Zveličarjevem in o sv. Marku. Tik tebe pa sili zvonik v nepretrgani navpični črti v nebo in se le pod sklepno ograjo daje prostor visokim linam. Nad ograjo pa se zopet povspne v visokozašiljeni piramidi, ki ti namigava kakor prst in te vabi, ko se bližaš Benedkam, bodi po suhem bodi po morju.

Zunanji krasoti odgovarja znotranja. S pisanimi mozajiki odeta veža nas pripravi na slikovito lepoto cerkve same. Floris ima podobno križa. Na osrednji četverokot se naslana proti vshodu in zahodu, proti jugu in severu še po en četverokot z enakimi stranicami; nad vsakim četverokotom pa se oboči plitva kupola. Pravzaprav pa je vsaka veja tega križa deljena v tri ladje, srednjo široko, in dve ožji ob straneh, ločeni po hodnikih, ki se spenjajo ko ozki mostiči od stebrov do stebrov, podprti še s tenkimi steberčki. Tla